Savivaldybių žinios

Nr. 3 (893) 2021 m. kovo 20 d. Išeina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2021

SAVIVALDOS PAVASARIS.

Pirmieji žingsniai Lietuvos regionų savarankiškumo link

2–7 p.

Romo Gurklio nuotr.

MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA: DIRIGUOJA VYRIAUSYBĖ, O ATSAKINGOS SAVIVALDYBĖS? 14–15 p.

KURORTAMS AKTUALŪS KLAUSIMAI 18 p.

SENIŪNAI NUSIPELNĖ DAUGIAU GALIMYBIŲ 21 p.

NYDERLANDŲ KRAŠTO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI 70! 27 p.

AGNĖ BILOTAITĖ: LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA – VIENAS PAGRINDINIŲ MINISTERIJOS PARTNERIŲ

Apie Vidaus reikalų ministerijos santykių su regionų plėtros tarybomis pokyčius, tarybų finansavimą ir finansinę atskaitomybę, savarankiškumo užtikrinimą kalbamės su vidaus reikalų ministre Agne Bilotaite.

Gerbiama ministre, jau visuose regionuose yra įkurtos regiono plėtros tarybos, turinčios juridinį statusą, parinkti administracijos direktoriai, o koks šių tarybų ryšys su Vidaus reikalų ministerija?

Regionų plėtros tarybos įtraukiamos į pagrindinių nacionalinių strateginių dokumentų rengimo procesus, taip užtikrinant sprendimų priėmimo „iš viršaus“ ir „iš apačios“ sinergiją. Vienas svarbiausių dokumentų, į kurio rengimą kviečiame aktyviai įsitraukti regionų plėtros tarybas, Lietuvos savivaldybių asociaciją, yra Regionų plėtros programa, už kurios koordinavimą yra atsakinga Vidaus reikalų ministerija ir iš kurios bus finansuojami regionų plėtros planai.

Priėmus naują Regioninės plėtros įstatymo redakciją, labai svarbus vaidmuo tenka ir Nacionalinei regioninės plėtros tarybai, kurioje regionams atstovaus regionų plėtros tarybų kolegijų pirmininkai ir kuriai vadovaus vienas iš regionų plėtros tarybų kolegijų pirmininkų. Nacionalinė regioninės plėtros taryba – Vyriausybės ir Vidaus reikalų ministerijos patariamoji institucija. Nacionalinėje regioninės plėtros taryboje bus svarstomi Regionų plėtros programos, kitų Vyriausybės tvirtinamų planavimo dokumentų, kitų norminių teisės aktų, kurių įgyvendinimas turės poveikį regionų plėtrai, projektai ir teikiamos išvados Vyriausybei ir Vidaus reikalų ministerijai išvados dėl šių dokumentų;

Regionų plėtros tarybos – savarankiškas juridinis asmuo, kurį įsteigia regiono savivaldybės. Regionų plėtros tarybų veikla, susijusi su Regioninės plėtros įstatyme numatytomis funkcijomis, finansuojama valstybės biudžeto lėšomis. Vidaus reikalų ministerija – asignavimų valdytoja, t. y. regionų plėtros tarybos už savo veiklai panaudotus asignavimus turės atsiskaityti Vidaus reikalų ministerijai.

Kai buvo priimtas naujos redakcijos Regioninės plėtros politikos įstatymas, vienu labai svarbiu privalumu buvo įvardijamas regionų savarankiškumo didinimas, kaip tokiam pokyčiui pasirengusios savivaldybės ir kokia ministerijos pozicija dėl šios įstatymo nuostatos?

Regionų plėtros tarybų steigimas – savanoriškas savivaldybių sprendimas. Regiono savivaldybės susitaria bendradarbiauti siekdamos ne pavienių savivaldybių tikslų, bet bendrų regiono tikslų ir savivaldybių tarybose priima sprendimus steigti bendrą instituciją – regiono plėtros tarybą. Tai, kad visos savivaldybės priėmė sprendimus dėl regionų plėtros tarybų steigimo, dalyvavimo sprendžiant bendrus regionui klausimus, siekiant bendrų regiono tikslų, rodo, kad savivaldybės tikrai pasiruošusios bendradarbiauti, siekti bendrų tikslų, prisiimti didesnius įsipareigojimus.

Savivaldybės jau ilgą laiką kelia savarankiškumo didinimo klausimus. Lietuvos savivaldybių asociacija – vienas pagrindinių Vidaus reikalų ministerijos partnerių. Savivaldybių, regionų savarankiškumo klausimai yra kompleksiniai, susiję su ne viena valstybės valdymo sritimi. XVIII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje didelis dėmesys skiriamas regionų decentralizavimui ir savivaldybių savarankiškumui didinti. Vyriausybės priemonių plane numatyti konkretūs veiksmai Programoje iškeltiems tikslams įgyvendinti, tarp jų – atlikti savivaldybių funkcijų ir jas reglamentuojančios teisinės bazės peržiūrą, siekiant išplėsti regioninio lygmens kompetencijas ir atsakomybes. Taip pat sukurti palankią teisinio, institucinio ir finansinio reglamentavimo aplinką bendriems kelių savivaldybių investiciniams projektams įgyvendinti ir viešosioms pasaugoms teikti ir kt.

Savivaldybėms buvo užgarantuotas tarybų finansavimas. Kaip suprantu, tas pažadas ištesėtas. Galbūt galite nurodyti, kiek regionų tarybų veiklai skirta lėšų šiais metais?

Taip, regionų plėtros tarybų veiklai šių metų biudžete numatyta 1,459 mln. eurų.

Be finansinės paramos, yra ir moralinis palaikymas. Tai konsultacijos, susijusios su veiklos organizavimu. Kokią paramą taryboms teikia VRM?

Regioninės plėtros įstatymo naujoje redakcijoje nustatyta, kad įsisteigus naujoms regionų plėtros taryboms, sekretoriato funkcijas iš Regioninės plėtros departamento prie Vidaus reikalų ministerijos perima regionų plėtros tarybų administracijos. Regioninės plėtros departamento funkcijos lieka valstybės ir savivaldybių institucijų pasiūlymų dėl projektų įtraukimo į regiono plėtros tarybos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka sudaromus ir tvirtinamus siūlomų finansuoti projektų sąrašus, apibendrinimas ir teikimas regiono plėtros tarybai svarstyti ir kitos teisės aktuose nustatytos funkcijos. Tačiau regionų plėtros tarybos tiek steigimosi, tiek veiklos organizavimo klausimais pagalbą teikia Vidaus reikalų ministerijos padaliniai. Vidaus reikalų ministerija, siekdama pagelbėti kompetencijų stiprinimo klausimais, naujai susikūrusioms regionų plėtros taryboms organizuoja ir organizuos plataus spektro mokymus. Kartu su Lietuvos savivaldybių asociacija įgyvendinamas Struktūrinių reformų rėmimo programos projektas Teisinės, institucinės ir finansinės struktūros sukūrimas regioniniu (apskričių) lygiu, kompetencijų didinimas siekiant pagerinti regioninių viešojo administravimo institucijų veiklos kokybę, kurio metu bus pasitelkiami tarptautiniai ekspertai, kurie padės sustiprinti gebėjimus regionų plėtros taryboms žmogiškųjų išteklių valdymo, finansų valdymo, strateginio valdymo srityse, taip pat regionų plėtros taryboms bus teikiama ekspertinė fasilitavimo pagalba rengiant regionų plėtros planus.

Taip pat kuriamas Kompetencijų centras, kurį sudarančių institucijų ekspertai bus pagalbininkais regionų plėtros taryboms rengiant regionų plėtros, priimant svarbius regionams sprendimus.

ARTŪRAS VISOCKAS: PRAĖJĘ METAI – REGIONO VIENYBĖS METAI, ŠIEMET – OPTIMISTINIAI LŪKESČIAI

„Kaip ir visam pasauliui, 2020-ieji metai buvo neįprasti ir kupini išbandymų. Vis dėlto, 2020-ieji metai Šiaulių regiono istorijoje išliks ne tik kaip kovos su koronavirusu metai, tačiau ir kaip regiono vienybės metai. Tiek sprendžiant pandemijos sukeltas problemas, tiek kitose srityse regiono savivaldybės bendradarbiavo, padėjo viena kitai“, – teigia Šiaulių regiono plėtros tarybos pirmininkas, Šiaulių miesto savivaldybės meras Artūras Visockas.

Gerbiamas mere, kokiais regionui svarbiais projektais labiausiai džiaugiatės?

Visi sėkmingai įgyvendinti projektai yra svarbūs regionui, ar tai būtų Linkuvos miestelio kompleksinis atnaujinimas, ar modernizuota Akmenės rajono savivaldybės viešoji biblioteka. Kiekvienas projektas prisideda prie regiono pridėtinės vertės kūrimo, prie gyventojų noro dirbti ir gyventi Šiaulių regione.

Džiaugiuosi, kad pajudėjo ilgą laiką merdėjusio Šiaulių oro uosto teritorijos įveiklinimo projektai. Šiaulių miesto savivaldybė yra regiono centre, kitos savivaldybės yra vienodai nutolusios, todėl šis projektas svarbus visoms regiono savivaldybėms. Atsiras nemažai kvalifikuotų darbo vietų žmonėms iš viso regiono.

Šiaulių regiono vadovai dirba labai konstruktyviai, racionaliai, turi bendrą matymą. Retai pasitaiko ginčų, sprendimus taryba priima vieningai, atsižvelgdama į kiekvienos savivaldybės ir viso regiono poreikius. Rudenį visos regiono savivaldybės susivienijo, ir, spaudžiant terminams, labai greitai parengė 35 pasiūlymus Lietuvos bendrojo plano sprendiniams, svarbius atskiroms savivaldybėms ir visam regionui. Į didelę dalį jų buvo atsižvelgta, pavyzdžiui, turėsim ne pusę, kaip buvo numatyta bendrojo plano sprendiniuose, o visą Šiaulių regioną su sostine jungiantį greitkelį. Tai tik vienas iš regiono vadovų vienybės pavyzdžių.

Jau įregistruota Šiaulių regiono plėtros taryba kaip savarankiškas juridinis vienetas, kokius pokyčius spėjote pajusti, kokie lūkesčiai ir kokie iššūkiai?

Kol kas per anksti kalbėti apie pokyčius. Jei šis savarankiškas juridinis vienetas iš tikro suteiks galimybę patiems spręsti, kokius regiono poreikius tenkinti, tai nuteikia optimistiškai. Be to, ir ES struktūrinių fondų lėšų regionams bus skiriama žymiai daugiau. Jei savivaldybės dirbs taip pat darniai, kaip iki šiol, bus greitai susidorota su bet kokiais iššūkiais. Tikimės, kad tarybos administracija kuo greičiau pradės dirbti savarankiškai, kad bus parengtas maksimalias regiono plėtros perspektyvas atspindintis 2021–2027 m. Šiaulių regiono plėtos planas.

Kokie santykiai klostosi su Vidaus reikalų ministerija, įtvirtinant regionų plėtros tarybos savarankiškumą?

Savarankiškų regionų plėtros tarybų įsteigimas nėra vienintelė sudedamoji dalis, leidžianti savivaldybėms pasijusti savo regiono šeimininkėmis. Norint, kad regionai turėtų savo identitetą, būtų stiprūs, konkurencingi, patrauklūs ne tik kraštiečiams, bet ir atvykusiems, lygiagrečiai turi būti sprendžiami kiti klausimai, susiję su valdžios decentralizacija. Šiuo metu savivaldybės kaip maži vaikai – joms duodami kišenpinigiai, konkrečiai nurodoma, kur ir ką už juos pirkti. Jei norime užauginti savivaldą, kad ji taptų savarankiška, brandi, turinti savo kultūrą ir bruožus, turime suteikti jai finansinę nepriklausomybę – laisvę generuoti pajamas ir turėti galimybę skolintis. Manau, sulaukę 30-ties metų, jau galime būti atsakingi už savo veiksmus.

Įsteigtas savarankiškas juridinis asmuo nereiškia, kad jis savarankiškai galės spręsti visus regiono klausimus. Savarankiškumas baigiasi ties kontrole, centralizuotų tikslų nustatymu. Tad labai daug kas priklausys nuo centrinės valdžios pozicijos kontrolės ir privalomų rodiklių.

Kokie darbai Šiaulių regiono plėtros tarybos laukia šiais metais?

Svarbiausias darbas 2021–2027 m. Šiaulių regiono plėtros plano rengimas.

„Savivaldybių žinioms“ jau 25 metai!

Junkitės ir sekite mus facebook savzinios

„Savivaldybių žinių“ feisbuko paskyra – langas pozityvumui!

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. *info@savzinios.lt*, interneto svetainė *www.savzinios.lt*

Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Gurklys, tel. 8685 39452,

Facebook savzinios Ieva Cataldo, *cataldoieva@gmail.com*

Spausdina AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com

ISSN 1392–2467

Mūsų partneriai
STRUCTUM
Mano Kraštas

REGIONO PLĖTROS TARYBOS VEIKLA – TIES VILTINGA STARTO LINIJA

Saulius MARGIS
Pakruojo rajono savivaldybės meras

Naujai Šiaulių regiono plėtros tarybai vadovauja patirtį sukaupęs Valerijus Simulik, todėl tikiu, kad darbas vyks sklandžiai, dažnai susitiksime, o finansavimas bus naudojamas tokioms reikmėms, kurių naudą pajaus viso regiono, o tuo pačiu ir mūsų rajono gyventojai.

Kadangi Šiaulių regiono plėtros taryba dar neseniai įsteigta, veikla susijusi su techniniais dalykais – vyko tarybos steigimas, kolegijos sudarymas, paskelbtas konkursas ir išrinktas administracijos direktorius. Lygiagrečiai dirbo senoji taryba, juk reikia užbaigti 2014–2020 metų projektus. Artimiausiu metu įvyks pirmas tarybos posėdis, kuriame kalbėsime apie būsimus darbus. Naujai tarybai keliu kiekvienam gyventojui svarbius lūkesčius – turime pritraukti kuo daugiau investicijų, pagerinti paslaugų, o kartu su jomis ir gyvenimo kokybę.

Apie savivaldybių savarankiškumo didinimą nuolat diskutuojama, kol kas tai lieka labiau sunkiai apčiuopiamu dalyku, tačiau savivaldybių vadovų dedamos pastangos, tokių tarybų steigimas turi keisti situaciją. Savivaldai reikia suteikti daugiau galimybių.

O šiais metais, kaip jau minėjau, turime užbaigti 2014–2020 metų projektus. Išanalizuoti juos – galbūt buvo padaryta klaidų, gal yra sričių, kur galima žymiai geriau panaudoti skiriamas lėšas. Visos regiono savivaldybės dabar ruošia strateginius planus artėjančiam programavimo laikotarpiui, tad gavus regionui skiriamas lėšas, pasiraitoję rankoves, kibsime į darbus.

Justinas MACIJAUSKAS
Pakruojo rajono Tarybos narys, Šiaulių regiono plėtros tarybos narys

MERŲ RAGINIMAS INVESTUOTI Į REGIONŲ PLĖTRĄ

Lietuvos merai kreipėsi į aukščiausius šalies vadovus ragindami imtis politinės lyderystės ir leisti savivaldybėms pasinaudoti unikaliomis Europos Sąjungos (ES) suteiktomis galimybėmis investuoti į ekonomikos gaivinimą, regioninės atskirties mažinimą ir viešųjų paslaugų kokybę.

Visų 60-ies Lietuvos savivaldybių vadovai vasario 24 d. išplatino kreipimąsi į Prezidentą Gitaną Nausėdą, Seimo Pirmininkę Viktoriją Čmilytę-Nielsen ir Ministrę Pirmininkę Ingridą Šimonytę, kviesdami imtis konkrečių veiksmų suteikiant savivaldybėms daugiau savarankiškumo ir įgalinant jas vykdyti regionų plėtrai būtinas investicijas. „Laiku nesuteikus galimybių savivaldybėms pačioms investuoti, Lietuva rizikuoja prarasti didelę dalį ES lėšų, kurių pagalba galėtume mažinti regioninę atskirtį, stiprinti regionų ekonomiką, kurti palankesnę verslo aplinką ir darbo vietas, gerinti švietimo kokybę, plėtoti infrastruktūrą ir socialines paslaugas, inicijuoti išmaniuosius projektus“, – teigia Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas Jonvos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius.

Dabartinė savivaldybių finansinių išteklių formavimo sistema nesudaro galimybių planuoti ir įgyvendinti investicijų, nes savivaldybių savarankiškų pajamų šaltiniai yra labai riboti, o skolinimasis itin suvaržytas dėl griežtų fiskalinių taisyklių. Kyla reali grėsmė, jog savivaldybės negalės pasinaudoti ES fondų lėšomis ir nebus pajėgios įgyvendinti nei regioninių, nei individualių savivaldybių investicinių projektų.

Vyriausybei rengiant savo programos įgyvendinimo bei ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, merai ragina svarbiausių šalies institucijų vadovus priimti sprendimus dėl kompleksinės savivaldybių finansų sistemos reformos. Kreipimesi nurodomi trys pagrindiniai siūlymai sukurti tvarų ir skaidrų finansinį pagrindą regioninės politikos įgyvendinimui. Tai – savivaldybių pajamų formavimo peržiūra išplečiant nuosavų pajamų šaltinius ir didinant investicinį pajėgumą, savivaldybių skolinimosi ir skolos valdymo reglamentavimo peržiūra bei tvaraus finansinio instrumento savivaldybių investicijoms finansuoti sukūrimas, panaudojant ES struktūrinių fondų ar (ir) ES ekonomikos gaivinimui ir atsparumo didinimui skirtos priemonės (angl. Recovery and Resilience Facility) lėšas.

Merai atkreipia dėmesį ir į tai, kad savivaldybių ekonominio savarankiškumo stiprinimas yra vienas iš šios Vyriausybės programos prioritetų. Be to, pernai Prezidento Gitano Nausėdos iniciatyva buvo pasirašytas Seimo politinių partijų vadovų ir Lietuvos savivaldybių merų memorandumas, kuriuo įsipareigota siekti „glaudesnės centrinės ir vietos valdžios partnerystės siekiant stiprinti Lietuvos savivaldos savarankiškumą ir atsakomybę“.

Susirūpinimą Lietuvos savivaldybių biudžetų formavimo praktika įvairiuose formatuose išreiškia ir Europos Komisija. Jos užsakymu Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) atliko ir pristatė savo rekomendacijas Lietuvai imtis esminių pokyčių savivaldybių finansų srityje.

Parengė LSA patarėja viešiesiems ryšiams Indrė Vilūnienė

ANTANAS BEZARAS:
TIKIMĖS, KAD TARYBA BUS INSTRUMENTAS SAVIVALDYBIŲ SAVARANKIŠKUMUI DIDINTI

Antanas BEZARAS
Šiaulių rajono savivaldybės meras

Apie regionų plėtros galimybes, įgyvendintus projektus, savivaldybės lūkesčius, susijusius su savarankiškos regiono plėtros tarybos įsteigimu kalbamės su Šiaulių rajono meru Antanu Bezaru.

Gerbiamas mere, kuo Šiaulių rajono savivaldybei buvo naudinga regionų plėtros politika iki 2021-ųjų metų?

Apie 80 proc. Šiaulių rajone 2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinamų projektų – būtent regioninio planavimo. Įgyvendinant regioninės plėtros projektus, Šiaulių rajone atnaujinta nemažai svarbių viešosios infrastruktūros objektų. Neatpažįstamai pasikeitė Kuršėnų miestas, Kairių, Meškuičių, Gruzdžių miesteliai, sutvarkyti sporto, kultūros infrastruktūros objektai, prisidėta ir prie sveikatos, švietimo įstaigų atnaujinimo ir paslaugų kokybės gerinimo, pagerinta susisiekimo infrastruktūra, investuota į kaimų viešosios infrastruktūros ir viešųjų pastatų pritaikymą vietos gyventojų poreikiams

Savo jėgomis savivaldybė nebūtų pasiekusi tokių rezultatų per tokį trumpą laiką. Projektų naudą turbūt geriausiai atspindi tai, kad sutvarkytose erdvėse visada sutiksi vietos gyventojų ar svečių, kurie džiaugiasi naujomis laisvalaikio praleidimo galimybėmis, saugesne, patrauklesne ir patogesne aplinka, apšvietimu, sutvarkytais, įrengtais pėsčiųjų takais.

Ypač rajono gyventojai džiaugiasi, kad viename didžiausių Šiaulių regiono miestų, vieninteliame Šiaulių rajono mieste – Kuršėnuose pavyko pastatyti ypatingą traukos objektą – išskirtinį pėsčiųjų tiltą per Ventos upę, kuris suformavo solidų miesto centrą, jį gerokai išplėtė ir dabar Kuršėnuose miesto centras yra ne tik Lauryno Ivinskio aikštė, bet ir Ventos upė, pėsčiųjų tiltu patogiai pasiekiamas senasis miesto parkas bei mūsų dienas pasiekęs ir šiuo metu baigiamas restauruoti ir įrengti medinės architektūros šedevras – kokių Lietuvoje išlikę nedaug – Gruževskių dvaro rūmai.

Taip pat vertėtų akcentuoti ir investicijas į intelektinį rajono išskirtinumą – Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre įrengtas modernus mokslo ir technologijų centras. Šis centras yra išskirtinis Lietuvoje, nes čia visas mokymo procesas organizuojamas pasitelkiant išskirtinai tik išmaniąsias technologijas – nuo matematikos, gamtos mokslų iki kūrybos, fotografijos, filmavimo dronais. Į Pavenčių mokyklą–daugiafunkcį centrą atvyksta delegacijos iš visos Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų pasižiūrėti išskirtinių galimybių, susipažinti su naujausiomis šiuo metu Lietuvoje egzistuojančiomis išmaniosiomis technologijomis, naudojamomis mokymo procese.

Jau įregistruota Šiaulių regiono plėtros taryba kaip savarankiškas juridinis vienetas, kokius pokyčius spėjote pajusti, kokie lūkesčiai ir kokie iššūkiai?

Tikimės, kad ši nauja struktūra pasitarnaus visam regionui pritraukti daugiau lėšų, kurti viso regiono išskirtinumą, patrauklumą. Taip pat viliamės, kad ši struktūra veiks demokratiškai ir prisidės prie viso regiono tolygaus vystymosi.

Regionų, tuo pačiu ir savivaldybių savarankiškumo didinimas, įsteigus tarybą, kaip atskirą juridinį vienetą, didėja ar vis dar menamas ir sunkiai apčiuopiamas dalykas?

Tikimės, kad tai bus realus instrumentas savivaldybių savarankiškumui didinti.

Kokie darbai Šiaulių regiono plėtros tarybos laukia šiais metais?

Svarbiausia, kad susidėliotume prioritetus, nusimatytume veiklos kryptis ir sutartume, kaip didinti regiono patrauklumą ir išskirtinumą.

Dėkojame Šiaulių regiono merams ir nariams už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA:
DIRIGUOJA VYRIAUSYBĖ, O ATSAKINGOS SAVIVALDYBĖS?

Eugenijus SABUTIS, *Seimo narys*

Ne pirmą dešimtmetį ir patys girdime, ir atitinkamai diskutuojame apie švietimo reformas, apie ugdymo programas, apie švietimo kokybės kėlimo būtinybę, apie pačio švietimo vietą mūsų valstybėje ir kitus svarbius su švietimu susijusius klausimus. Švietimo tema yra labai kompleksinė, tačiau šiandien noriu pateikti kelias įžvalgas itin jautria ir per pastaruosius kelis metus labai užaštrėjusia problema – mokyklų tinklo pertvarka.

Ši pertvarka (su keliomis išimtimis) iš esmės suprantama kaip kadaise didelių mokinių skaičiumi ir gerai funkcionavusių kaimiškųjų mokyklų reorganizavimo (iš gimnazijų į pagrindines, iš pagrindinių į progimnazijas, iš progimnazijų į pradines ir t.t.) procesas, kurio logiška išdava – mokyklos uždarymas. Visa tai vyksta dėl aiškios priežasties – kaimiškose mokyklose tiesiog mažėja ir pagaliau beveik nebelieka mokinių, todėl jos tolimesnis išlaikymas valstybei tampa per didele finansine našta. Prieš mokyklos uždarymą (arba ją reorganizuojant) paprastai kelerius metus stebimas vietinės bendruomenės pasipiktinimas, raštiški ir žodiniai kreipimaisi į vietos ir aukštesnę valdžią, išdėstant argumentus dėl nenoro mokyklos reorganizuoti ar uždaryti, dėl jos reikšmės kaimo bendruomenei ir pan. Paprastai kelerius metus „verda emocijos“, „laužomos ietys“, ieškoma kaltų, svaidomasi abipusiais kaltinimais. Labai retai tenka girdėti pamatuotus pasiūlymus, logiškus ir racionalius argumentus, nes šiuo atveju lengviau abiem pusėms yra šaukti ir kaltinti, negu įsiklausyti ir suprasti. Vietos valdžios argumentai paprastai yra vienodi: mokyklos išlaikymas yra finansiškai nuostolingas, valstybė neskiria pakankamo finansavimo, mokykla neatitinka Vyriausybės ir ministerijos nustatytų kriterijų. Bendruomenės argumentai taip pat kartojasi (nesvarbu kurioje savivaldybėje ruošiamasi uždaryti ar reorganizuoti mokyklą): vietos valdžia „negirdi“ bendruomenės argumentų, kaimas numirs, sužlugs, gyventojai išsikraustys, nes bus uždarytas/sužlugdytas vienintelis likęs švietimo ir kultūros židinys atitinkamame kaime. Visgi, uždarius mokyklą aistros ir toliau tebeverda, kiekvienai progai pasitaikius tuometei savivaldybės valdančiajai daugumai vis primenama, kokie jie buvo ir tebėra „blogiečiai“, bejausmiai ir negailestingi, nes šaltakraujiškai uždarė vieną ar kitą kaimo mokyklą, ar priėmėm sprendimą ją reorganizuoti, taip „pažeminant“ jos statusą. Visos šios kalbos ypatingai išryškėja priešrinkiminiu ir rinkiminiu laikotarpiu.

Nesu ir, ko gero, nebūsiu staigių ir radikalių sprendimų šalininku – reikia įsiklausyti į racionalius argumentus ir nepamiršti nei ugdymo kokybės, nei konkrečių žmonių (vaikų, jų tėvų, mokytojų), kurie nėra vien statistiniai skaičiai. Kiekvienas turi savo vardą, pavardę, lūkesčius ir galimybes, tad reikalingas savivaldos, centrinės valdžios ir vietos bendruomenių konstruktyvus dialogas, kuris neturi apsiriboti vien išvestiniais finansiniais rodikliais ar mokymo kokybės rezultatais, tačiau turi apimti ir regioninės plėtros problematiką, kitų ugdymo galimybių paiešką. Juk labai lengva paimti lyginamąją statistiką apie miestų ir kaimų mokyklų mokinių pasiekimus ir įrodinėti kaip kaimuose gyvenantiems vaikams bus geriau ir kokybiškiau mokytis miestuose, belieka jiems užtikrinti pavėžėjimą, tačiau retai įsiklausoma į atskiros konkrečios šeimos nuogastavimus. Visada skatinau ir skatinu konstruktyvų dialogą ir įsiklausymą ir nepriimu vien tiktai racionalių argumentų ar vien tiktai emocijų. Šiuo sudėtingu klausimu visos ir visų nuomonės vertos įsiklausymo.

Bet ar sugebėsime rasti bendrą kalbą, ar sugebėsime įsiklausyti ir išgirsti ne tik emocijas, bet ir racionalius argumentus?

Manau, kad šiuo laikotarpiu, kai Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) ir Vyriausybė deklaruoja ir kol kas vykdo produktyvaus dialogo politiką, verta išgirsti konkrečius, rimtus ir argumentuotus LSA pasiūlymus, kaip racionaliau spręsti mokyklų tinklo pertvarkos klausimus.

Tikriausiai didžioji dalis visuomenės žino, kad apie pusę savivaldybių biudžetų lėšų sudaro finansavimas švietimui, o šios lėšos savivaldybėms skiriamos tiesiogiai iš valstybės biudžeto kaip tikslinė dotacija mokytojų ir kitų švietimo specialistų atlyginimams. Šių pinigų administravimas ir skirstymas yra griežtai reglamentuotas, t. y. savivaldybės šioje srityje neturi jokios laisvės. Likusią lėšų švietimui dalį, t. y. pačių švietimo įstaigų išlaikymui, savivaldybės skiria iš savo lėšų. Sudėjus abu finansavimo šaltinius gauname bendrą švietimui skirtą sumą biudžete. Trumpai sakant, šiuo metu švietimo finansavimo funkcija yra „mišri“ ir neturi aiškaus „šeimininko“, pilnai atsakingo ir atskaitingo už ugdymo kokybę ir tinklo efektyvumą. Švietimo finansavimas iš esmės yra centralizuotas, lėšų panaudojimas yra reglamentuojamas Vyriausybės nutarimu, nepaliekant sprendimų priėmimo laisvės savivaldybėms.

LSA siūlo mokyklinio ugdymo tikslinių dotacijų administravimą ir skirstymą perduoti savivaldybėms. Toks perdavimas padėtų didinti savivaldybių savarankiškumą ir atsakomybę už mokyklų tinklo efektyvumą bei ugdymo rezultatus, nes savivaldybės, geriausiai žinodamos savo bendruomenės poreikius, galėtų racionaliausiai naudoti valstybės perduotus viešuosius finansus bei užtikrinti švietimo paslaugų prieinamumą ir kokybę savo gyventojams. Šios srities finansavimo peržiūra turėtų esminį poveikį visam savivaldybių finansiniam savarankiškumui.

Reikia pabrėžti, kad netgi priėmus atitinkamą sprendimą dėl mokyklinio ugdymo tikslinių dotacijų administravimo ir skirstymo

perdavimo savivaldybėms, išliks dar viena problema – pats mokyklų tinklo pertvarkos procesas. Šiuo metu savivaldybės visus sprendimus, susijusius su mokyklų tinklo pertvarka, privalo priimti pagal Vyriausybės patvirtintas mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles, o tokios bendros taisyklės ne visada sudaro galimybę savivaldai savarankiškai atsižvelgti ir įvertinti unikalias ugdymo įstaigų situacijas. Todėl akivaizdu, kad mišri sistema neskatina prisiimti atsakomybės ir optimaliai siekti mokyklų tinklo efektyvumo, ugdymo kokybės ir aukštesnių ugdymo rezultatų.

Reikia ieškoti sprendimų, kuriais galima būtų keisti šią situaciją. Šiuo atveju LSA ir siūlo, kad vietoje skiriamos tikslinės dotacijos švietimui būtų galima finansuoti savivaldybes atitinkamai padidinta gyventojų pajamų mokesčio dalimi. Toks pakeitimas padėtų spręsti ir daugelį metų nagrinėjamą problemą – mokyklų tinklo optimizavimo klausimą. Dabartiniu metu savivaldybės nėra suinteresuotos pertvarkyti šį tinklą, nes mažos mokyklos gauna santykinai daugiau klasės krepšelio lėšų. Tačiau pakeitus finansavimo tvarką ir savivaldybėms suteikus teisę savarankiškai paskirstyti lėšas ugdymui, savivaldybės galėtų pačios imtis atsakomybės, ieškoti joms ir vietoms bendruomenėms labiausiai priimtinų, galbūt unikalių būdų, kaip reorganizuoti mokyklų tinklą, tokiu būdu efektyviau naudojamų lėšų dalis liktų savivaldybėms ir jos galėtų panaudoti šias lėšas kitoms švietimo reikmėms (pvz. ugdymo priemonių įsigijimui, specialistų atlyginimų didinimui, mokyklų remontui ir pan.).

Priėmus atitinkamus sprendimu, savivaldybės būtų atsakingos už šios funkcijos tikslinių dotacijų administravimą ir skirstymą, tinklo efektyvumą bei ugdymo kokybę, o švietimo politikos formavimas, įskaitant tikslų nustatymą bei ugdymo programų rengimą, toliau liktų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atsakomybė. Akivaizdu, kad bet kuri naujovė turi būti patvirtinta praktikoje, o tokios kompleksinės ir daugialypės problemos sprendimas ir jo veiksmingumas turi būti išbandytas praktikoje. LSA siūlo pereiti prie tokios sistemos išbandant naują modelį pilotinėse savivaldybėse, t. y. turėtų būti skirtas pakankamas pereinamasis laikotarpis reikalingoms kompetencijoms išvystyti, užtikrinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir atsakomybių perdavimas. Pilotinio laikotarpio trukmė turi būti pakankama mokyklų tinklo pertvarkos sprendimams priimti ir rezultatams įvertinti. Labai svarbu, kad optimizavus tinklą, ugdymo aplinkos finansavimas turėtų būti nemažinamas, bet leidžiama reinvestuoti į kitus ugdymo poreikius. LSA siūlo, kad įvertinus bandomojo projekto rezultatus, poveikį savivaldybės tinklo efektyvumui ir ugdymo kokybei, gerąją patirtį galima būtų pritaikyti ugdymo organizavimo funkcijas perleidžiant ir likusioms Lietuvos savivaldybėms. Atsižvelgiant į būtinumą kaip įmanoma greičiau spręsti švietimo kokybės ir tinklo efektyvumo klausimus, LSA siūlo šios priemonės įgyvendinimo darbus pradėti jau 2021 metais.

Tokie yra LSA siūlymai ir Vyriausybę raginu kuo skubiau juos svarstyti, atsižvelgti ir pradėti įgyvendinti. Iš karto gali kilti klausimas, ar patikėjus švietimo srities finansavimą savivaldai nenukentės mokytojų interesai, ar laiku jiems bus keliami atlyginimai, ar neišryškės atlygio skirtumai tarp didžiųjų ir mažųjų savivaldybių ir pan. To neįvyks, nes šį klausimą ir toliau galima reguliuoti ministerijos sprendimais, jeigu nebus rastas abipusis pasitikėjimo kelias.

Tačiau įgyvendinant pertvarką ir netgi Vyriausybei išgirdus, įvertinus ir priėmus šiuos pasiūlymus, gali būti, jog daugeliu atveju susidursime su faktu, kad kaimo mokyklos vis tiek faktiškai bus uždaromos, jų pastatai nebus naudojami. Nepamirškime, kad nemaža jų dalis visai nesenai buvo renovuota. Štai čia jau savivalda turi imtis ryžtingos lyderystės, išradingumo ir noro derinti vietos bendruomenės poreikius su savo finansinėmis galimybėmis. Čia galima pateikti tik kelis pavydžius ir jais tikrai nereikėtų apsiriboti, nes patirtis rodo, kad savivalda, bendradarbiaudama su vietos bendruomenėmis tikrai gali rasti daugiau ir tikrai geresnių sprendimų. Pavyzdžiui, mokyklos pastatą ir toliau galima naudoti bendruomenės reikmėms: kultūriniams, sporto ir kitiems renginiams. Jame taip pat galima organizuoti vaikų dienos centrus, įkurti daugiafunkcius centrus, organizuoti popamokinę veiklą vaikams, sugrįžusiems iš miesto mokyklos. Esant atitinkamoms sąlygoms, vietos bendruomenės įsitraukimui, padedant socialinių paslaugų centrams ir nevyriausybinėms organizacijoms į šiuos pastatus įkelti senyvo amžiaus žmones, kuriems būtų teikiamos ne tik socialinės, bet ir apgyvendinimo (laikino ar pastovaus) paslaugos, kaip pavyzdį galima paminėti Vokietiją, kurioje tokie senjorų apgyvendinimo centrai derinami su darželiais, kurių veikloje šie senjorai aktyviai dalyvauja. Buvusios mokyklos pastatą galima panaudoti ir perkeliant kaime esančią seniūniją, socialinių paslaugų centrą, biblioteką, kultūros centrą. Viso to nereikia daryti aklai, tačiau tik atitinkamai derinant su vietos bendruomenėmis. Toks kūrybiškas požiūris padėtų daliai mokyklos personalo išsaugoti darbo vietas.

Ir pabaigai – apie kiekvieno vaiko lygias galimybes. Apie jas dabar daug kalbama ir diskutuojama, tačiau apie kokias konkrečiai? Juk lygios galimybės kiekvienam vaikui turi būti užtikrintos kaip pradedant ugdymo procesą, taip ir jo pabaigoje. Kaip su šiuo klausimu bus susijusios Vyriausybės programoje numatytos steigti „tūkstantmečio gimnazijos“? Ar tai netaps tik mažai mokinių daliai prieinama gimnazija? O juk visi Lietuvos vaikai yra verti gauti kokybišką, prieinamą, nemokamą išsilavinimą. Tam tikrai nereikia papildomai didinti konkurencijos, atskirties tarp miesto ir kaimo, tarp socialiai jautrių šeimų vaikų ir finansiškai aprūpintų šeimų. Kol kas taip ir neaišku lieka, kas slepiasi po sąvoka „tūkstantmečio gimnazija“. Tuo labiau visiškai neaišku kaip toks naujadaras bus integruotas į jau veikiantį mokyklų tinklą?

Kaip matome, klausimų dėl mokyklų tinklo optimizavimo yra gan daug, bet yra ir sprendimo galimybių. Dera jas svarstyti ir jomis išmintingai pasinaudoti. Nepamirškime, kad pasaulyje atlikta ir atliekama daugybė tyrimų, kurie akivaizdžiai parodo, kad valstybės, kurios neinvestuoja į švietimą, arba investuoja į švietimą pasirinktinai (t. y. dirbtinai palaiko nesveiką konkurenciją tarp privačių ir valstybinių, arba specialiai geriau remiamų valstybinių ir ne taip gerai remiamų savivaldybių mokyklų) galų gale susiduria su didelėmis socialinėmis problemomis, didėjančia turtine nelygybe, didėjančiu ilgalaikių bedarbių skaičiumi.

PRASIDĖS VIENOS MODERNIAUSIŲ SOSTINĖJE GIMNAZIJOS STATYBOS

Vilniaus miesto savivaldybė pasirašė sutartį su Tolminkiemio gimnazijos statybos darbų konkurso laimėtoja – bendrove „Jungtiniai projektai“. Parengti darbo projektą ir pastatyti mokyklą „Jungtiniai projektai“ įsipareigojo už 16 mln. 967 tūkst. Eur su PVM. Darbų terminas – 15 mėnesių. Planuojama, kad apie 1000 jaunųjų Pilaitės gyventojų į pamokas naujoje, studijos „DO Architects“ suprojektuotoje, mokykloje bus pakviesti jau 2022 m. Rugsėjo 1-ąją.

Statybos bus pradėtos artimiausiu metu, simbolinis kapsulės įkasimas planuojamas maždaug po dviejų mėnesių.„Tiek naujų mokyklų, darželių Vilniuje dar nėra buvę. Planuojame, kad padedant Vyriausybei sostinėje galėtų atsirasti dar 8 naujos mokyklos“, – sako Vilniaus vicemeras Tomas Gulbinas.

Vilnius intensyviai plėtoja švietimo įstaigų infrastruktūros projektus. Jau atidaryta išplėsta Vilniaus Pavilnio progimnazijos priestatas, pastatytas ir naujas Balsių progimnazijos filialo pastatas. Praėjusį rugsėjį, po beveik dešimties metų pertraukos, Pašilaičiuose, atidaryta 1000 moksleivių skirta mokykla – Gabijos progimnazija. Pernai atverti ir šeši nauji moduliniai darželiai, suplanuotos dar 4 naujų vaikų darželių statybos.

Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus inf.

NYDERLANDŲ KRAŠTO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI 70!

Ieva CATALDO

Nyderlandų įmonės „eSoftware Solutions“ savininkas, UAB „eSoftware Solutions“ direktorius, Nyderlandų lietuvių bendruomenės (OLB) pirmininkas, Lietuvių katalikų bendruomenės Nyderlanduose įkūrėjas Paulius Davydavičius į Nyderlandus atvyko 2011 metais.

Studijų laikais pagal mainų programą išvykęs į Švediją, pagal specialybę po studijų ieškojo darbo būtent ten per pasaulinę ekonomikos krizę (2007–2008). Neradęs darbo Švedijoje, po paieškų Paulius susirado darbą Nyderlanduose, kur vėliau ir pasiliko gyventi. „Esu gimęs po laiminga žvaigžde, darbo niekada neteko ilgai ieškoti, – sako Paulius. – Nyderlandų lietuvių bendruomenė – viena seniausių, šiemet jai sukanka 70 metų. Registrų centro duomenimis, Nyderlanduose lietuviai įkūrė bendruomenę 1951 metais, tačiau konkreti data nežinoma.

Išties Nyderlandų lietuvių bendruomenės istorija labai turtinga. 1982 m. žurnalisto, vertėjo Isako Kaplano iniciatyva įkurtas olandų Dainos ansamblis, vėliau pervadintas Dutch Baltica vardu, kuris gastroliavo visoje Europoje. 1989 m. įsikūrė Nyderlandų – Baltijos kultūrinė organizacija. Iki pat 1993-ųjų ji leido žurnalą Holland-Baltica Bulletin, nuo 1993 – Baltsvuchten. Nuo 1989 m. Olandijoje rengiami žmonių, kilusių iš Baltijos šalių, ir olandų susitikimai, vadinamosios Baltiškosios popietės. 1996 m. įkurtas lietuvių vaikų darželis. 1999 ir 2000 metais per regioninius lietuvių susitikimus siekta suburti Voorschutene, Amsterdame, Hagoje, Assene gyvenančius lietuvius. Nuo 2000 m. Lietuvos ambasada Hagoje tapo Olandijos lietuvių susitikimų vieta. Nuo 2003 m. Olandijos lietuviai organizuoja bendrus renginius su Belgijos lietuvių bendruomene. Utrechte įkurtas Lietuvių kultūros centras rengia Lietuvos menininkų parodas, koncertus, seminarus ir konferencijas kultūros temomis. Nuo 2011 m. Rotterdame veikiantis fondas smARTroots remia etninės kultūros, kultūrinių mainų, turizmo programas. Nuo 2012 m. Olandijos lietuviai kartu su Belgijos ir Liuksemburgo lietuviais rengia BeNeLux sporto žaidynes.

„Šalies pavadinimas Olandija vis dar dažnai yra vartojamas, kaip žodžio Nyderlandai sinonimas, bet Olandija apima tik du Nyderlandų regionus, tad tai būtų labai panašu, jeigu Lietuvą kas nors staiga pradėtų vadinti Aukštaitija. 2019 m. Nyderlandų valdžia netgi inicijavo kampaniją, kurioje bando pasakyti turistams ir kitoms šalims, kad Nyderlandai neturėtų būti vadinami Holland, bet Netherlands“, – sako Paulius Dovydavičius.

Jau tradicija tapęs tautiškos giesmės giedojimas plaukiant kanalais. Kiekvienais metais pasirenkamas vis kitas miestas. Plaukimas Delfto miesto kanalais.

Bendruomenė po lietuviškų šv. Mišių, vykusių Amsterdamo priemiestyje Duivendrecht esančioje Sint-Urbanuskerk (šv. Urbono) bažnyčioje, 2020 m. vasario 16 dieną. Šv. Mišias laikė iš Lietuvos atskridęs buvęs bendruomenės kapelionas kun. Gabrielius Satkauskas. Sveikinimo žodį tarė ambasadorius Vidmantas Purlys. Po Mišių prie suneštinio vaišių stalo parapijos salėje buvo paminėta vasario 16-oji ir lietuviškų Mišių Nyderlanduose 7-asis gimtadienis.

Daugiau nei 50 proc. Nyderlandų teritorijos yra žemiau jūros lygio. Lygumos nuo potvynių yra apsaugotos pylimais ir dambomis. Labiausiai turistų lankomi yra vėjo malūnai, gėlių laukai, miestai ir sostinė Amsterdamas.

Anot Pauliaus, per pastarąjį dešimtmetį bendruomenės veikla išties išsiplėtė: organizuojamos daugiametės veiklos, diegiamos naujos iniciatyvos, renginiai ir susibūrimai vietiniuose miestuose ir savivaldybėse.

Oficialiais duomenimis, šiuo metu Nyderlanduose gyvena apie 14–15 tūkstančių lietuvių. OLB veikloje dalyvauja Nyderlanduose gyvenantys lietuviai ir jų šeimos, į veiklą įtraukiami ir Lietuva besidomintys olandai. Įvykus bendruomenės reorganizacijai per praeitą valdybos kadenciją, buvo nuspręsta bendruomenės narių sąrašus kurti iš naujo, todėl kol kas oficialių narių lietuvių bendruomenė neturi. „Šiuo metu peržiūrime bendruomenės įstatus, viziją, tikslus, vienas svarbiausių klausimų ir aktyviausių diskusijų – narystės“, – pasakoja pašnekovas.

Pasiteiravus, ar Lietuvos valdžia skiria pakankamai dėmesio Beneliukse esantiems lietuviams, Paulius Dovydavičius teigia, kad tarp Belgijos lietuvių yra susiformavę geri santykiai. „Kartu organizuojame daug veiklų, viena iš gražiausių tradicijų – kasmetinės Beneliukso lietuvių sporto žaidynės. Tradiciškai Nyderlandų pajūryje organizuojama regata, kuri pritraukia ne tik Beneliukso lietuvius, bet ir daugybę svečių iš visos Europos, – veiklą apžvelgią Nyderlandų lietuvių bendruomenės pirmininkas. – Rengiame daug įvairių veiklų, draugaujame su Lietuvos ambasada Nyderlanduose. Rašome nacionalinį diktantą, plaukdami kanalais laivuose liepos 6-ąją giedame Lietuvos himną, jau daug metų aktyviai veikia katalikų bendruomenės veikla, turime kapelioną, vyksta lietuviškos mišios. Tradicija tapęs protmūšis sutraukia labai daug dalyvių, dažnai visi netelpa į sales. Nyderlandų lietuvių, organizuojame kasmetinį OLB Networking renginį, pasikviečiame kelis įžymesnius lietuvaičius, kurie pasidalina savo įžvalgomis ir idėjomis su visa lietuvių bendruomene. Jau gražia tradicija tapo kasmet OLB drauge su ambasada rengiami Lietuvos nepriklausomybės dienos minėjimai, Kalėdų šventės, kultūros ir meno renginiai. OLB buria panašių interesų ir pomėgių žmones: šiuo metu sėkmingai veikia jaunimo, menininkų, mažųjų draugų, poezijos klubai, bendruomenė dalyvauja labdaros projektuose.“

Šiuo metu, kaip ir viso pasaulio žmonėms, Nyderlanduose gyvenantiems lietuviams didžiausią rūpestį kelia neužtikrintumas dėl pandemijos. „Matome, kad žmonės pavargę nuo darbo ir laisvalaikio leidimo skaitmeninėje erdvėje ir virtualaus gyvenimo. Tačiau nepaisant to, analizuojame bendruomenės įstatus, tikimės, kad po pandemijos į kasdienį gyvenimą grįšime stipresni, pasiruošę gyventi ir džiaugtis kasdiena. Kol kas šalyje dar galioja komendanto valanda. Restoranai ir barai išlieka uždaryti. Tik visai neseniai pradėjo veikti parduotuvės, bet jose galima apsipirkti tik iš anksčiau internetu užsirezervuotu laiku. Nyderlandai buvo viena iš tų šalių, kuri savo piliečius pradėjo skiepyti vėliausiai“, – pasakoja Paulius Dovydavičius.

ILONA GELAŽNIKIENĖ: SVARBIAUSIAS SIEKIS – KIEKVIENĄ DARBĄ ATLIKTI LAIKU IR KOKYBIŠKAI

Apie veiklą pandemijos akivaizdoje, naujas patirtis ir galimybes kalbamės su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktore Ilona Gelažnikiene.

Netrukus pasieksite darbo savivaldybės administracijos direktorės pareigose pusiaukelę. Kokių patirčių pavyko per tą laiką įgyti?

Laikas bėga nenumaldomai greitai, net nesitiki, kad jau prabėgo beveik dveji darbo metai. Atsakomybės daug, bet esu laiminga galėdama dirbti žmonių labui. Malonu, kai žmonės džiaugiasi, kad gali važiuoti asfaltuotu keliu, dirbti šiltose patalpose ir nesirūpinti, kad ant galvos „lyja“, smagu, kad vaikai ugdomi gražiose klasėse, o jaunimui daugėja erdvių įvairioms veikloms.

Visada siekiu, kad bet koks darbas būtų įvykdytas kokybiškai ir laiku. Deja, realybė kartais pateikia ne visai malonių patirčių. Nemažai nusivylimų teko patirti dėl rangovų, laimėtojų konkursus, tačiau nepajėgiančių atlikti darbų, užsitęsiančių ginčų dėl rangos ar paslaugų darbo kokybės ir pan. Tačiau labiausiai netikėta patirtis – tai pandemijos valdymas. Administracijai buvo pavesta įgyvendinti ir koordinuoti daug sprendimų, su kuriais dar niekada nebuvo tekę susidurti. Tai išbandymas ne tik mums, bet ir visam pasauliui. Manau nuosekliai, žingsnis po žingsnio įveiksime ir tai.

Atėjau dirbti su nuostata, kad vienas lauke – ne karys. Savivaldybės darbas yra komandinis darbas. Džiaugiuosi sulaukusi tarybos, mero palaikymo ir pagalbos, esu dėkinga administracijos kolektyvui už vieningą, nuoseklų bei atsakingą darbą.

Nepaisant to, kaip prieštaringai buvo vertinami 2020 metai, jie praėjo palikę vienokį ar kitokį pėdsaką savivaldybės gyvenime. Kaip Jūs vertinate praėjusius metus?

Nors ir sudėtingi buvo praėjusieji metai, tačiau negalime skųstis. Savivaldybė gavo finansavimą iš Lietuvos Respublikos valstybės vardu pasiskolintų lėšų, skirtų ekonomikai skatinti ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltoms pasekmėms mažinti. Šias lėšas skyrėme Pakruojo rajono gyventojų gyvenimo kokybės gerinimui: tvarkėme rajono kelius ir gatves, melioracijos įrenginius, remontavome ugdymo įstaigas. 2020 m. biudžeto pajamų planas buvo įvykdytas 96 proc. Bene didžiausią įtaką biudžeto surinkimui turėjo gyventojų pajamų mokestis. Skirtingai nuo 2019 metų, kai gyventojų pajamų mokesčio surinkome daugiau nei planavome, 2020 metais surinkta tik 94,6 proc.

Kokie darbai labiausiai džiugina?

Dabar ataskaitų metas, todėl analizuojant praėjusius metus įvairiais aspektais galima pasidžiaugti, kad nuosekliai dirbdami pasiekėme išties gerų rezultatų ir nuveikėme daug prasmingų darbų. Viena iš rajono stiprybių laikome ir pagrįstai didžiuojamės aktyviomis bendruomenėmis, nevyriausybinėmis ir jaunimo organizacijomis, vietiniais verslininkais. Siekiame juos palaikyti ne tik morališkai, bet ir finansiškai. Džiaugiuosi, kad pandemija nesutrukdė įgyvendinti visų suplanuotų paramos programų: bendruomenių būtiniausiems poreikiams tenkinti skyrėme 17 tūkst. eurų, parėmėme 34 bendruomenes. Jos pirko sportinį inventorių, statybinių medžiagų bendruomenių namų remontui, tvarkė savo kaimų viešąsias erdves, važiavo į ekskursijas, organizavo renginius. 8 bendruomenės paramą panaudojo prisidėti prie projektų, įgyvendinamų iš valstybės biudžeto. Nevyriausybinių organizacijų projektų finansavimui skyrėme 10 tūkst. eurų, finansavome 22 rajono NVO paraiškas. Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondui biudžete buvo skirta 20 tūkst. eurų, finansavome 20 paraiškų. Pakruojo rajone veikia 32 jaunimo organizacijos, kurios irgi teikė paraiškas finansavimui iš Savivaldybės biudžeto gauti. Reikia paminėti, kad 2020 metais 16 pareiškėjų pasinaudojo Studijų rėmimo fondo parama. Manau, jog prisidėdami prie aktyvių visuomenininkų ir verslininkų veiklos kuriame bendrystės atmosferą, kuri svarbi ir reikalinga visiems.

Prie bendros rajono gyventojų, ypač vaikų ir jaunimo, nuotaikos gerinimo taip pat prisideda įvairių programų, finansuojamų iš savivaldybės biudžeto (vaikų ir jaunimo nusikalstamumo mažinimo, verslumo ugdymo) įgyvendinimas. Daug gražių dalykų pavyko nuveikti įgyvendinant Šeimos stiprinimo programos priemones – organizavome geriausiųjų abiturientų ir jų mokytojų pagerbimo šventę, pirmąkart surinkome, paruošėme ir nuotaikingos šventės metu įteikėme kūdikio kraitelius, pirmokams dovanojome svarbiausių mokyklinių prekių rinkinį, kultūros darbuotojai vasarą organizavo sociokultūrines veiklas vaikams, kiek leido karantino sąlygos, kvietė į renginius, skirtus visai šeimai.

Karantinas tapo dideliu išbandymu, bet ne kliūtimi iniciatyviems darbuotojams – gavome padėkos laišką iš Jaunimo reikalų departamento už įdėtas pastangas įgyvendinant jaunimo politikos sritis 2020 m., išgirstame puikių atsiliepimų ir apie kitų sričių pasiekimus.

O kaip sekėsi suplanuoti 2021 m. biudžetą?

Manau, kad ir šiais metais bus lemta patirti visko, nes turime įgyvendinti daug tęstinių ir naujų projektų, kuriuose numatytas nemažas savivaldybės prisidėjimas. Vasario mėn. tarybos posėdyje patvirtintą 2021 metų biudžetą sudaro 25 482,5 tūkst. eurų pajamų ir tiek pat išlaidų. Savarankiškosioms savivaldybės funkcijoms finansuoti 2021 m. planuojama 16 850,5 tūkst. eurų, dotacijos iš kitų valdžios subjektų sudaro 8 632 tūkst. eurų. Yra ir naujovių – šių metų biudžete pirmąkart numatėme ir naujų paramos priemonių tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų, sporto organizacijų veiklai, taip pat daugiabučių gyvenamųjų namų kiemų dangų remonto organizavimui dalyvaujant savivaldybei ir gyventojams, individualių nuotekų valymo įrenginių arba nuotekų kaupimo rezervuarų įsigijimo ir įrengimo daliniam kompensavimui. Galvojame, kad panašios programos labai reikėtų ir kultūros paveldo statusą turinčių objektų savininkams. Tai planas ateičiai. O šiais metais tikiu, kad pavyks užtikrinti sklandų būtiniausių paslaugų teikimą ir suplanuotų infrastruktūros darbų įgyvendinimą, nes rajono gyventojams mūsų sprendimų reikia čia ir dabar.

„Atėjau dirbti su nuostata, kad vienas lauke – ne karys“, – sako direktorė Ilona Gelažnikienė.